

Achtergrond informatie

De diepte in over mannelijkheid en gendergerelateerd geweld tegen jongens

Deze achtergrondinformatie dient (samen met de podcastaflevering Mannelijkheid en gendergerelateerd geweld tegen jongens) als voorbereiding voor de sessie met je collega's.

Casus uit de podcast

In de podcast spreekt Floris over zijn tijd op school en zijn coming-out. Hij merkte vroeg dat er een "sociale rangorde" was op school. Vanwege zijn zachtere persoonlijkheid werd hij vaker door klasgenoten als 'niet cool' of homo' bestempeld en hierdoor vaker de pispaal. Volgens hem waren de plegers zelf onzeker en pestten ze hem vanwege sociale druk, maar ook omdat hij niet mannelijk was. Gedurende zijn studietijd leerde hij zichzelf en zijn seksualiteit te omarmen, wat een zoektocht was: "die ik echt heb afgepeld, het heeft jaren geduurd om te vinden wat ik echt leuk vond en wat ik deed vanwege de sociale norm" aldus Floris. Zo benadrukt hij dat hij veel dingen deed, zoals gamen, om verbinding te vinden met de 'guys' om hem heen. Hoe Floris er nu op terugkijkt is dat wat hem verschillend maakte nu iets wat hem speciaal maakt.

Trainer en coördinator Emancipator Hannah:

In de podcast praat hen over de invloed van mannelijkheidsnormen en waarom Emancipator

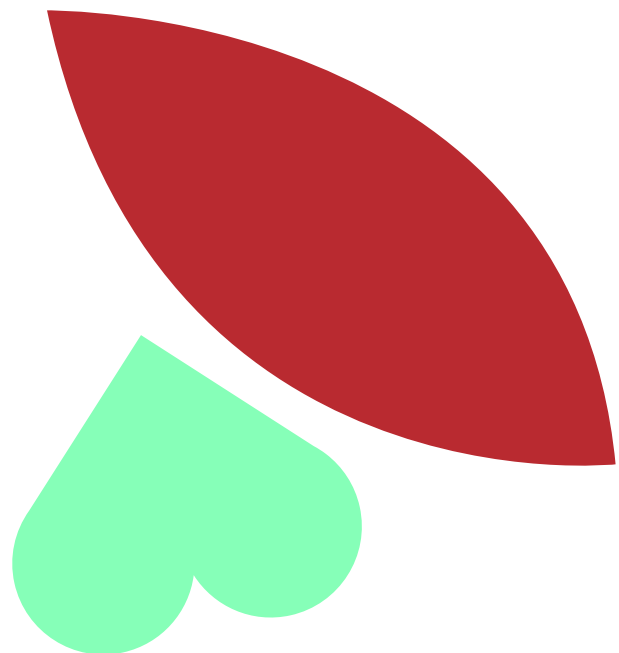
die normen wil doorbreken. Hier benadrukt hen dat: "Bij groepen jongens de rangorde wordt bepaald door de mate waarin ze voldoen aan allerlei mannelijkheidsnormen. De belangrijkste les die jongens leren is dat ze een echte man moeten zijn en een echte man is vooral niet een vrouw. Dus alle eigenschappen die als vrouwelijk beschouwd worden in de maatschappij doen af aan hun mannelijkheid en mogen mannen niet laten zien." Volgens Hannah zijn deze opvattingen onderdeel van de 'man box' die een grote invloed hebben op jongens en mannen. Zo is de man box: "Voor mannen ontzettend beperkend omdat ze maar de helft van al hun menselijke eigenschappen mogen laten zien (...) en dat leidt tot allerlei onwenselijke patronen die ook voor de rest van de wereld heel schadelijk zijn. Vooral voor vrouwen en LHBTI'ers", aldus Hannah. Het is om deze reden belangrijk dat mannen zich bewust worden van hoe opvattingen van mannelijkheid invloed hebben op hun leven. Daarom adviseert Hannah aan (jeugd)professionals dat het belangrijk is om gendernormen bespreekbaar te maken onder de doelgroep, geen genderverschillen tussen meiden en jongens te benadrukken en je bewust te zijn van je rolmodelfunctie. Het kan bijvoorbeeld al heel waardevol zijn als mannelijke jeugdprofessionals ook hun kwetsbare kant laten zien, zodat jongens inzien dat het oké is om kwetsbaar te zijn. Hiermee kun je beperkende mannelijkheidsnormen doorbreken en ondersteun je jongens om meer zichzelf te zijn.

Meer informatie over mannelijkheid en gendergerelateerd geweld:

Met gendergerelateerd geweld wordt geweld bedoeld dat plaatsvindt op grond van geslacht, genderidentiteit, seksuele oriëntatie genderexpressie.¹ Vrouwen zijn aanzienlijk vaker slachtoffer en mannen zijn vaker pleger van gendergerelateerd geweld.² Jongens en mannen kunnen ook slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld voornamelijk wanneer ze niet voldoen aan de voorgeschreven rol. Zo komt uit Nederlands onderzoek onder jongeren dat 12% van de bi- of homoseksuele jongens in het afgelopen jaar is geschopt of geslagen vanwege zijn seksuele voorkeur.³

In de preventie van fysiek, seksueel en cybergeweld is het belangrijk om rekening te houden met de rol van traditionele mannelijkheidsopvattingen.⁴ Het probleem van deze opvattingen is dat ze kunnen leiden tot maatschappelijke ongelijkheid en riskant gedrag, zoals onveilig vrijen, (seksueel) geweld tegen vrouwen en homofobie. Daarbij voelen jongens vaak de druk om 'een echte vent' te zijn, zowel ten aanzien van hun vrienden als ten aanzien van meisjes, waarbij vaak de traditionele mannelijkheidsopvattingen bevestigd moeten worden.⁵ In sommige gevallen zorgt deze druk ervoor dat jongens hun mannelijkheid moeten bewijzen, vooral als ze zich in een situatie bevinden waarin hun mannelijkheid wordt aangetast. Hierbij wordt het gebruiken van geweld soms als legitiem middel gezien.⁶

Dit laat zien dat geweld verbonden is aan maatschappelijke ideeën en normen voor mannen en mannelijkheid. Dit maakt van geweld een mannenprobleem en een mannelijkheidsprobleem. Bij de preventie van gendergerelateerd geweld is het daarom belangrijk om je op jongens en mannen te richten. Hierbij is een aanpak van belang die zich richt op het omvormen van traditionele mannelijkheidsopvattingen naar positieve mannelijkheidsnormen. Hieronder vind je tips en tricks hoe je jongens en mannen kan ondersteunen en betrekken in de preventie van gendergerelateerd geweld.

¹ Zie: <https://act4respect.nl/actueel/het-g-woord-relatie-tussen-gender-en-geweld/>

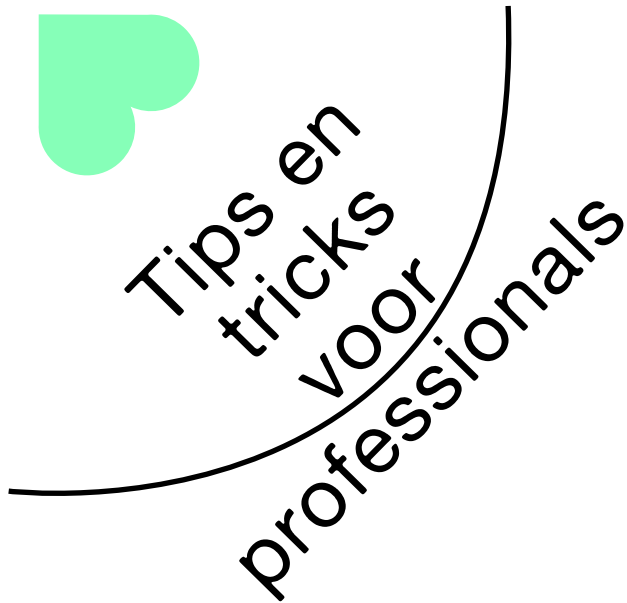
² Bijvoorbeeld Bij geweld door anderen dan (ex-)partners meldt ruim driekwart (77%) van de Nederlandse vrouwen dat de pleger een man was. Zie voor meer informatie: Renée Römkens, Tim de Jong en Hanna Harthoorn (2014). Geweld tegen vrouwen. Europese onderzoeksgegevens in de Nederlandse context. Amsterdam: Atria.

³ Zie: <https://act4respect.nl/actueel/het-g-woord-relatie-tussen-gender-en-geweld/>

⁴ Voorbeelden van traditionele mannelijkheidsopvattingen: assertief zijn, seksueel actief, stoer, kostwinnaar, geen slachtoffer zijn of geen emoties tonen etc.

⁵ Cense, M., & Oostrik, S. (2015). Beat the Macho Onderzoeksrapport. december, 40.

⁶ Baugher, A. R., & Gazmararian, J. A. (2015). Masculine gender role stress and violence: A literature review and future directions. *Aggression and Violent Behavior*, 24, 107–112. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2015.04.002>

Een manier om gendergerelateerd geweld te voorkomen waarvan jongens pleger en slachtoffer kunnen zijn, is om aandacht te hebben voor gender als je in gesprek gaat met jongeren. Gendersensitiviteit wil zeggen dat je rekening houdt met de impact van schadelijke traditionele opvattingen over hoe vrouwen en mannen zich horen te gedragen. Je daagt deze traditionele opvattingen uit - en biedt jongeren er andere, gezonde opvattingen voor in de plaats. Deze tips en tricks geven aan hoe je dat kan doen:

Maak een helder onderscheid tussen 'seks' en 'gender' als je over man-vrouw-verschillen praat: Seks gaat over biologische verschillen, zoals geslachtskenmerken. Gender gaat over de - vaak stereotype - rollen die we cultureel of maatschappelijk vinden passen bij jongens en meiden. Een zo'n stereotype voorbeeld is dat jongens vooral seks willen en meiden liefde zoeken. Stereotype opvattingen kloppen meestal niet, aangezien zowel jongens en meiden seks kunnen willen en op zoek kunnen zijn naar liefde.

Daag traditionele ideeën over hoe jongens zich moeten gedragen (genderrollen) uit: Door gendernormen niet alleen ter discussie te stellen, maar ook ruimte te bieden aan andere invullingen van hoe jongens een man kunnen zijn, kunnen jongens andere kanten van zichzelf laten zien. Focus op het positieve: van welke positieve invullingen van mannelijkheid krijgen de jongens zelf energie?

Bespreek negatieve stereotypen: Het is belangrijk om negatieve stereotypen die jongens mogelijk hebben niet alleen te benoemen, maar ook kritisch te bespreken. Anders blijft de boodschap van het negatieve stereotype bij de jongens hangen. Zo'n stereotype is bijvoorbeeld voor jongens: 'een jongen huult niet' of voor meisjes: 'een meisje met veel seksuele ervaring is een slet'. Vraag door of hetzelfde geldt voor een jongen als voor een meisje en of dat eerlijk is. Vraag ook naar welke impact deze stereotypen op het leven van jongeren hebben: voelen ze zich wel eens minder vrij om zich op een bepaalde manier te gedragen door deze normen?

Formuleer stellingen positief: Herhaal geen stereotype opvattingen, ook niet om ze te ontkrachten. Zeg in plaats daarvan: 'Veel jongens zijn op zoek naar liefde'. 'Meisjes houden ook van seks.'

Bespreek verwachtingen van de omgeving van de jongens: Binnen families, gemeenschappen en vriendengroepen bestaan vaak verwachtingen over genderrollen. Soms krijg je regels mee vanuit je opvoeding en soms gaat het om (stilzwijgende) afspraken in een vriendengroep. Deze hoeven niet altijd aan te sluiten bij watiemand zelf wil. Bespreek verwachtingen door te vragen of het belangrijk is voor de jongen zelf of voor zijn omgeving (familie, vrienden). "Wat vind je zelf het belangrijkste?" Benadruk dat het oké is om van gendernormen af te wijken. "Durf jezelf te zijn en je eigen weg te gaan. Soms kan iemand daarbij helpen."

Informatie en interventies:

Tips en interventies over het betrekken van jongens en mannen bij preventie van seksueel geweld op Seksindepraktijk.nl. [Betrekken van jongens en mannen - Rutgers \(seksindepraktijk.nl\)](#)

Tips Gendersensitief werken om geweld te voorkomen: <https://seksindepraktijk.nl/wp-content/uploads/2021/10/Tips-gendersensitief-werken-DEF.pdf>

Make a Move: Groepscoaching voor jongens die extra ondersteuning nodig hebben [Make a Move - Webwinkel - Rutgers](#)

LEFgozers: workshops voor jongens over mannelijkheid en groepsdruk [LEFgozers - Webwinkel - Rutgers](#)

Happy2gether: training ontwikkelt voor jongeren over veilige en fijne relaties ter preventie van partnergeweld onder jongeren: <https://ac-t4respect.nl/tools/happy2gethertraining/>

Het G-woord: aandacht voor gender om geweld te voorkomen [Het G-woord: aandacht voor gender om geweld te voorkomen - Webwinkel - Rutgers](#)

Bekijk ook de toolkits van Emancipator voor verdieping:

Talentontwikkeling voor jongens: <https://www.emancipator.nl/wp-content/uploads/2020/08/Versie-augustus-2020-spread-klikbaar.pdf>

Imagine toolkit: <https://www.emancipator.nl/wp-content/uploads/2018/06/IMAGINE-Toolkit-NL.pdf>

